

Davranışçılık

Doç. Dr. Tülin ŞENER

DAVRANIŐCI YAKLAŐIM

DavranıŐcılık insan ve hayvanların gözlenebilir davranıŐları üzerinde odaklanır. Buna göre öğrenme

Uyarıcı ⇔ Organizma

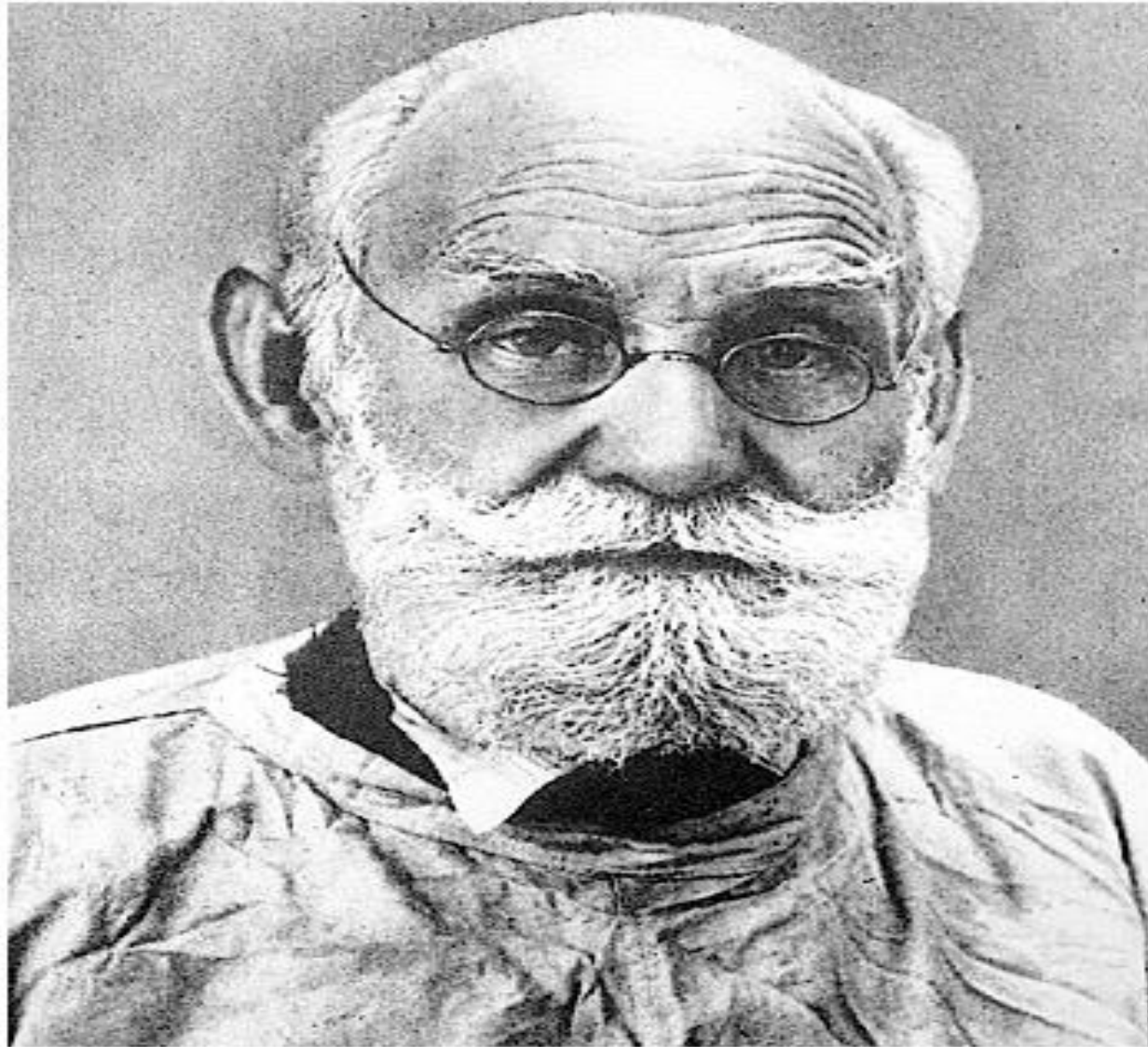
Uyarıcı, organizmayı harekete geçiren iç ve dış olaylardır ve organizmayı etkiler.

Organizmada meydana gelen deęiŐimler **davranım** ya da **tepki** olarak adlandırılır.

Davranımlar bir araya gelerek **davranıŐı** oluşturur.

Klasik koşullanma, edimsel koşullanma, gözlem yoluyla öğrenme

KLASİK KOŞULLANMA

Ivan Pavlov (1849–1936)

PAVLOV

- ▶ Rus fizyolog
- ▶ Davranışçı ekolde yer alır.
- ▶ 1904'te sindirim bezlerinin fizyolojisi konusundaki çalışması ile Nobel ödülü almıştır.
- ▶ Klasik koşullanma kuramını ortaya atmıştır.

Koşullanma Süreci

Koşulsuz Uyarıcı (et) → Koşulsuz Tepki (salya) (doğal ve otomatik tepkiler)

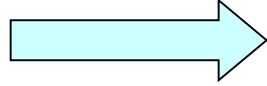
Koşulsuz Uyarıcı (et) + Nötr U. (zil sesi) → Koşulsuz Tepki (salya)

(zil sesi doğal uyarıcı değil)

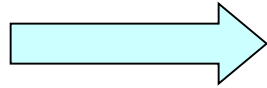
Koşullu Uyarıcı (zil sesi) → Koşullu Tepki (salya) (tekrarlar sonucu zil sesi uyarıcı)

Klasik Koşullanma: Tanımlar

Kazanma

X

Sönme

Koşullanmanın olabilmesi için ;

- ▶ Doğal uyarıcı-tepki ilişkisi olmalı (ani gürültüde irkilme)
- ▶ Koşullu uyarıcının koşulsuz uyarıcıdan hemen önce verilmesi ve iki uyarının birleştirilmesi gerekir
- ▶ Tekrarların olması gerekir. (istisnalar hariç)

Koşullanma İlkeleri

- ▶ Bitişiklik (koşullu uy+ koşulsuz uy- yarım saniye)
- ▶ Habercilik (koşullu uyararı belirten uyarıcı)
- ▶ Pekiştirme (tepkilerin pekiştirilmesi, tekrarlar)
- ▶ Sönme (koşullu ve koşulsuz uyarıcı bitişikliği bittiğinde tepki giderek azalır ve kaybolur)
- ▶ Genelleme (koşullu tepkilerin benzer durumlarda ortaya çıkması)
- ▶ Ayırt etme (koşullu uyarıcının diğer uyarıcılardan farklı olduğunu bilme)
- ▶ Öğrenilmiş çaresizlik (şoktan kurtulmak mümkün değilse pasif kalmayı öğrenme)

Klasik Koşullamanın Eğitim Açısından Doğurguları

- ▶ Duygusal ve duyuşsal özelliklerin kazanılmasında önemlidir.
- ▶ Çocuğun normal olarak yapması gerekenler ceza olarak kullanılmamalı (iğneci)
- ▶ Garcia etkisi (okulla ilgili genellemeler)
- ▶ Öğretmenler çocukların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmalı ve ona göre davranmalıdır
- ▶ Çocukların akademik özgüvenlerini kazanmaları için öğrenilmiş çaresizlikten sakınılmalı ve başarı yaşamaları sağlanmalıdır

Watson (1889-1958)

- ▶ Rayner ile Küçük Albert deneyini yapmıştır. (Fare-çekiç/örs -> korku tepkisi)
- ▶ Rayner ile Peter deneyini yapmıştır. (gözlem yoluyla korku tepkisinin azalması)
- ▶ Model olarak öğrenmenin ilk örneklerini vermişlerdir.
- ▶ Sistemik duyarsızlaştırmanın ilk örneklerini vermişlerdir.

Guthrie (1886-1959)

Öğrenmenin tek yasasının bitişiklik (uyarıcı-tepki bitişikliği) olduğunu ileri sürmüştür.

Alışkanlıkları yok etme yöntemleri:

- Eşik yöntemi (zamanla dozajın artırılması, zeytin)
- Bıktırma yöntemi (köpek-piliç)
- Zıt tepki yöntemi (anne-kedi)

Alışkanlığın bastırılması

Eğitimde transfer

Thorndike (1874-1949)

Uyarıcı-tepki arasında sinirsel bağın kurulmasına işaret etmektedir.

Ona göre öğrenmenin en temel formu deneme-yanılmadır.

đrenme küçük adımlardan oluřur.

Temel ilkeleri:

- Hazır bulunuřluk
- Tekrar
- Etki kanunu (uyarıcı-tepki, bağ güçlenir)

Tolman

- ▶ Zihinsel haritalar konusunda çalışmıştır.
- ▶ Öğrenme için pekiştirecin gerekli olmadığını ileri sürmüştür.
- ▶ Davranışçı ekol içinde yer almakla beraber kuramında bilişsel öğelere yer verir.